

Київський національний торговельно-економічний університет

Кафедра фінансів

**ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА на
тему: «Сучасний стан та тенденції майнового
оподаткування в Україні»**

Студентка 2 курсу, 5-м групи,
спеціальності 072

«Фінанси, банківська справа та страхування»
спеціалізації «Публічні фінанси»

Доскочинська
Віолетта Олегівна

Науковий керівник К.е.н.,
доцент

Шевченко Світлана
Олексіївна

Керівник освітньо-професійної програми
д.е.н., професор

Макогон Валентина
Дмитрівна

Завідувач кафедри фінансів,
д.е.н., професор,
заслужений діяч науки і техніки України

Чугунов Ігор
Якович

Зміст

ВСТУП	2
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ МАЙНОВОГО ОПОДАТКУВАННЯ	1.1.
Теоретичні аспекти становлення та розвитку майнового оподаткування.....	6
1.2. Міжнародний досвід формування та розвитку системи оподаткування майна.....	17
РОЗДІЛ 2. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МАЙНОВОГО ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ	2.1.
Місце майнових податків у структурі доходів місцевих бюджетів.....	21
2.2. Надходження майнових податків до місцевих бюджетів ОТГ Одеської області.....	29
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ РЕФОРМУВАННЯ МАЙНОВОГО ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ	3.1.
Проблеми майнового оподаткування в Україні на сучасному етапі	35
3.2. Напрями вдосконалення оподаткування майна в Україні	38
ВИСНОВКИ	42
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	45
ДОДАТКИ	
ВСТУП	

Податки займають провідне місце в економічних відносинах суспільства кожної країни. Виникнення держави, її подальший розвиток та зміна форми супроводжується реформуванням податкової системи, що має бути адаптована до вимог певного періоду функціонування країни. Україна взяла курс на бюджетну децентралізацію, який передбачає підвищення бюджетної і фінансової самостійності місцевих бюджетів, що відіграють важливу роль у вирішенні соціальних проблем, піднесенні рівня добробуту населення, фінансуванні державних видатків. Податкові надходження повинні стати важливим інструментом зміцнення фінансової бази місцевого самоврядування.

Податки на майно – це, насамперед, плата за право володіння, тобто їх існування обумовлюється необхідністю оподаткування власності. Відповідно до зазначеного, суб'єктами оподаткування мають бути власники майна, але на практиці доволі популярним є визначення суб'єктами податкових відносин як власників, так і користувачів. Найбільш розповсюдженою базою оподаткування майна можна вважати землю і об'єкти нерухомості, але в деяких країнах база оподаткування є більш розгалуженою, тому що до оподаткування залучають ще інші види рухомого та нерухомого майна: транспортні засоби, обладнання й устаткування, нематеріальні активи, предмети розкоші.

Майнове оподаткування застосовується в Україні дещо невпевнено і об'єктивно розглядається як канал зростання надходжень до доходної частини місцевих бюджетів України, тому і потребує негайного реформування. Дослідження різних аспектів майнового оподаткування знайшли відображення у наукових розробках вітчизняних вчених, таких як: Воронова Л.К., Андрущенко В. Л., Воротіна Н.В., Гузар Б. С., Долга Г. В., Козирін О.М., Кравчун А. С., Лісовий А. В., та багатьох інших.

Водночас, незважаючи на напрацювання вищезгаданих дослідників, багато питань у сфері справляння майнових податків залишаються не до кінця

дослідженими. Через часті зміни в податковому законодавстві, проведення децентралізації в країні виникає необхідність пошуку нових фінансових інструментів ефективного адміністрування майнових податків в Україні, а подальший пошук напрямів його вдосконалення, зумовлює актуальність обраної теми дослідження.

Метою роботи є оцінка стану майнового оподаткування в Україні на сучасному етапі розвитку економіки, визначення основних проблемних аспектів його стягнення та перешкод на шляху до його вдосконалення, врахування досвіду зарубіжних держав з питань оподаткування в пошуках напрямів реформування податкового законодавства з цього питання.

Досягнення поставленої мети зумовило необхідність вирішення таких завдань:

- розгляд теоретичних аспектів становлення та розвитку майнового оподаткування;
- вивчення міжнародного досвіду стосовно формування та розвитку системи оподаткування майна;
- оцінка фінансово-правового регулювання оподаткування майна;
- визначення місця майнових податків у структурі доходів місцевих бюджетів;
- розгляд проблем майнового оподаткування в Україні;
- визначення напрямів вдосконалення оподаткування майна.

Об'єктом дослідження виступає система майнового оподаткування в Україні.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних та практичних основ формування фіскальної ефективності справляння майнових податків.

Методи дослідження. У роботі застосовано сукупність методів і підходів, що дозволило реалізувати концептуальну єдність дослідження. Системний та структурний методи використано при розкритті сутності

майнових податків у системі економічних відносин. За допомогою порівняльного та факторного методів узагальнено зарубіжний досвід справляння майнових податків. Методи економічного аналізу застосовано при визначенні фіскальної ролі податку на майно при наповненні доходів держави. На основі системного підходу, синтезу, наукового абстрагування обґрунтовано пріоритетні напрями розвитку справляння майнових податків в Україні.

Інформаційну базу дослідження становили положення законодавчих та нормативно-правових актів з питань справляння майнових податків, статистичні та аналітичні матеріали Міністерства фінансів України, Державної казначейської служби України, Державної фіскальної служби України, Державної служби статистики України, Рахункової палати України, Державної аудиторської служби України, відповідні монографії, наукові статті вітчизняних та зарубіжних вчених.

Наукова новизна полягає у розвитку теоретичних та практичних положень щодо справляння майнових податків в умовах інституційних перетворень податкової системи країни.

Апробація результатів дослідження. За результатами дослідження опублікована наукова стаття «Сучасний стан та тенденції майнового оподаткування в Україні» у збірнику наукових праць «Фінансова система України» (2021 рік).

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ МАЙНОВОГО

ОПОДАТКУВАННЯ 1.1. Теоретичні аспекти становлення та розвитку майнового

оподаткування

Україна взяла курс на бюджетну децентралізацію, який передбачає підвищення бюджетної і фінансової самостійності місцевих бюджетів, що відіграють важливу роль у вирішенні соціальних проблем, піднесенні рівня добробуту населення, фінансуванні державних видатків. Податкові надходження повинні стати важливим інструментом зміцнення фінансової бази місцевого самоврядування.

Майнові податки в системі оподаткування здатні забезпечити справедливий розподіл податкового навантаження між платниками податків, вмотивувати як фізичних так і юридичних осіб до раціонального та ефективного використання власного майна. Майнове оподаткування застосовується в Україні дещо невпевнено і об'єктивно розглядається як канал зростання надходжень до доходної частини місцевих бюджетів України, тому і потребує негайного реформування.

Ми поділяємо думку Ю.В. Сибірянської та О.Ю. Кондратюк, які зазначають, що майнові податки мають беззаперечні переваги перед іншими видами обов'язкових платежів, у першу чергу завдяки здатності забезпечувати стабільні доходи бюджету, низькій можливості ухилення та простоті контролю за їх сплатою, а за умови правильного механізму адміністрування – сприяють реалізації принципу соціальної справедливості та фіскальної ефективності в оподаткуванні [37, с. 58].

І.С. Волохова визначає майновий податок, як надійне джерело надходжень територіальних бюджетів, проте його ставки повинні сприяти ефективному використанню майна, однак не вимагати від власників від нього

відмовлятися на користь інших факторів виробництва, форм заощаджень та інвестицій [4, с. 20].

Податки на майно (плата за землю, транспортний податок та податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки), є вагомою частиною доходів місцевих бюджетів практично усіх держав. Основною проблемою функціонування майнових податків залишається низька частка надходжень від їх справляння. Для розвинених країн оптимальний обсяг надходжень податків на майно становить 2,5-2,7% ВВП, тоді як в Україні цей показник втричі менший, що свідчить про неефективно сформовану систему справляння цих податків та неефективне використання фінансово-економічного потенціалу територій, оскільки мова йде про місцеві податки.

Податкова реформа 2015 року внесла суттєві зміни у майнове оподаткування України. Новий податок на майно тепер консолідує три податки:

- податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки;
- транспортний податок; □ плату за землю [27].

В умовах пандемії, загострення економічної, політичної та соціальної ситуації в Україні, високого рівня тінізації економіки та ухилення від сплати податків, надмірної диференціації доходів населення, зниження його реального рівня, а отже і купівельної спроможності, збитковості переважної більшості підприємств в Україні, необхідність наповнення бюджету для виконання державою покладених на неї функцій, а також покриття фіскального розриву, призводить до нерівномірного розподілу податкового навантаження між суб'єктами господарювання та соціальної нерівності. Майнові податки в цьому контексті мають беззаперечні переваги перед іншими видами обов'язкових платежів. Основними перевагами майнового оподаткування з фіскальної точки зору можна вважати забезпечення стабільних надходжень до бюджетів для виконання органами місцевого

самоврядування своїх функцій. Щодо соціального ефекту, то податки на майно є формою розподілу та перерозподілу національного доходу й використовується як додаткове джерело збалансування бюджету без збільшення навантаження на малозабезпечені верстви населення.

Характеристиками майнового оподаткування є:

- стимулюють власників краще використовувати наявні активи, або продавати їх більш ефективним власникам – разом це призводить до підвищення ефективності використання майна;
- забезпечують бюджет стабільним джерелом надходжень, водночас – створюють для органів місцевого самоврядування підґрунтя для формування додаткових стимулів збільшувати привабливість своїх територій для проживання та ведення бізнесу;
- не вразливі до «оптимізації», натомість непрямо, але дуже ефективно обкладають «тіньові» доходи, як населення, так і підприємств – що є виключно актуальним для України;
- у разі спроби ухилення від сплати, завжди є «готовий» об'єкт податкової застави, на який може бути накладено адміністративний арешт, і від продажу якого можна отримати надходження, необхідні для погашення податкового боргу. При цьому під податкову заставу не підпадає усе майно платника – тільки власне земля та нерухомість, з яких не сплачено податок;
- є передбачуваними для платників;
- можуть нараховуватися та справлятися у спосіб, що майже унеможливорює корупцію та інші зловживання, що знову-таки, є виключно актуальним в умовах України;
- найменше з усіх податків спотворюють економічні стимули для ефективної роботи.

Утім визначення особливостей встановлення податків на рівні органів місцевого самоврядування дозволяє їм підвищити привабливість своєї

території для суб'єктів ведення підприємницької діяльності та для проживання на ній, що на перспективу сприятиме підвищенню ринкової вартості нерухомості та землі. А, враховуючи, що майнові податки, які віднесені до місцевих податків та зборів, встановлюються органами місцевого самоврядування, дослідження ефективності використання наданих повноважень місцевої влади виступає важливим аспектом визначення ефективності використання бюджетного потенціалу за цими податками, адже сформована на місцевому рівні система майнових податків може мати як позитивний, так і негативний вплив на ефективність їх справляння. Такими проблемними аспектами можуть стати: неефективне визначення податкових ставок та осіб, які звільняються від оподаткування; відмінності у застосуванні податку на різних територіях; неврахування фінансового становища власників майна при оподаткуванні.

Дослідження ефективності використання бюджетного потенціалу територіальних громад за платою за землю дозволило констатувати відсутність залежності рівня ефективності використання бюджетного потенціалу за платою за землю від розмірів ОТГ, що знову ж таки акцентує на залежності справляння податку від правил, які встановлюються на рівні територіальної громади, і вимагає аналізу по кожній з громад для виявлення певних закономірностей. Основна відмінність, яка спостерігається при порівнянні громад з найвищими та найнижчими показниками ефективності використання бюджетного потенціалу за аналізованим податком, полягає в ефективності встановлення податкових ставок органами місцевого самоврядування, від якої залежать обсяги надходжень податку до місцевого бюджету, чисельність платників податку і ефективність земельного податку загалом.

В сучасних умовах податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, став одним з важливих джерел наповнення місцевих бюджетів з можливостями регулювання умов оподаткування на місцевому рівні цим

платежем відповідно до вимог українського законодавства. Проте існують значні технічні проблеми його справляння.

По-перше, незважаючи на те, що в Україні функціонує реєстр прав власності на нерухоме майно, однією із складових якого є електронна база даних (яка містить відомості про зареєстровані права, суб'єктів прав, об'єкти нерухомого майна та незавершеного будівництва), у зазначеній електронній базі розміщені відомості про менш як 10% від усього нерухомого майна. Відтак нарахування податку суттєво ускладнене тим, що більша частина нерухомого майна не зареєстрована у електронній базі реєстру прав власності на нерухоме майно. Зазначене не дозволяє охопити оподаткуванням усе нерухоме майно і отримати в повному обсязі доходи від цього податку.

По-друге, використання житлових будинків здійснюється без процедури введення в експлуатацію та подальшої реєстрації речових прав на нерухоме майно, що обумовлює недоотримання коштів до місцевих бюджетів громад. Ця проблема передовсім характерна для сільської місцевості, де приватні будинки не вводять в експлуатацію через складність та високу вартість процедури. В контексті дослідження цієї проблеми в Україні доведено низьку частку платників податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки [5].

Законом України від 28 грудня 2014 року № 71-VIII «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законів України щодо податкової реформи» внесено низку змін до Податкового кодексу України [27].

Згідно статті 265 ПКУ податок на майно складається з податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, транспортного податку, плати за землю рис.1.1..

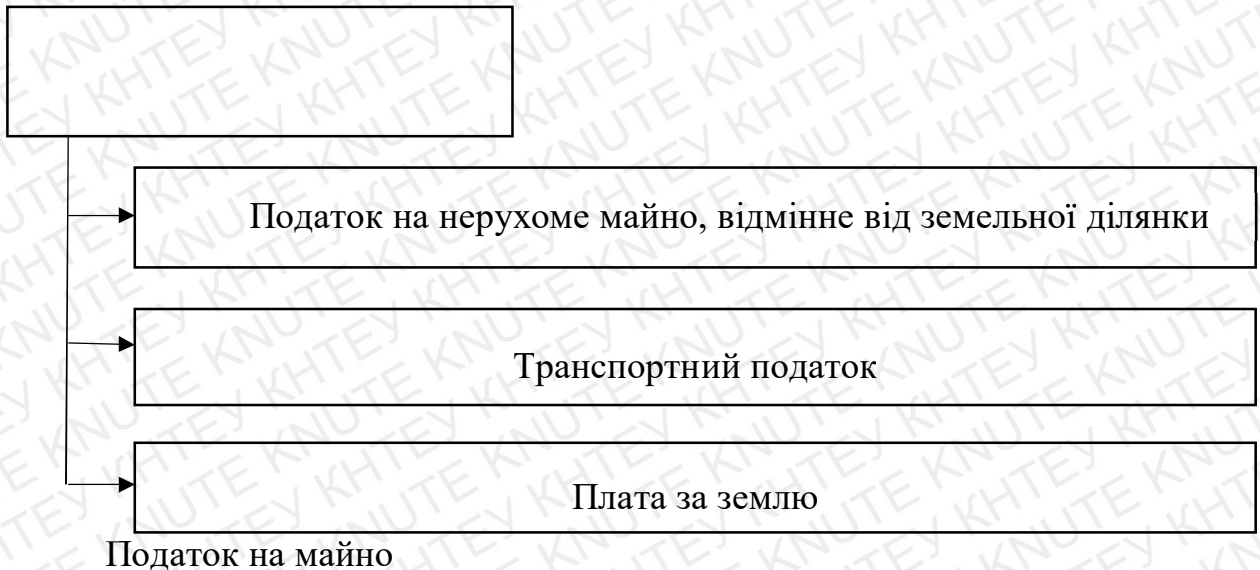

Рис.1.1. Складові податку на майно

Платниками податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки є фізичні та юридичні особи, в тому числі нерезиденти, які є власниками об'єктів житлової та/або нежитлової нерухомості. Базою оподаткування для податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, шляхом оподаткування, як житлової так і нежитлової нерухомості. Так, база оподаткування об'єкта/об'єктів житлової нерухомості, в тому числі їх часток, що перебувають у власності фізичної особи -платника податку, зменшується:

- для квартири/квартир незалежно від їх кількості - на 60 кв. метрів;
- для житлового будинку/будинків незалежно від їх кількості - на 120 кв. метрів;
- для різних типів об'єктів житлової нерухомості, в тому числі їх часток (у разі одночасного перебування у власності платника податку квартири/квартир та житлового будинку/будинків, у тому числі їх часток) - на 180 кв. метрів.

Плата за землю – це різновид податку на майно (пп. 14.1.147 ПКУ). Весь майновий податок зараховується до бюджетів місцевого самоврядування (ст.671 Бюджетного кодексу України). Сама ж плата за землю – це теж не один податок, а цілих два: земельний податок і орендна плата за землю [27].

Таблиця 2.1.

Особливості оподаткування земельним податком

Особливості податку	Плата за землю		
	земельний податок		орендна плата за землю
Форма власності земельної ділянки	Недержавна і не комунальна	Державна та комунальна	Державна та комунальна
Платники податку	Землевласник	Постійні землекористувачі	Орендарі землі (ті, хто уклав договір оренди з органом місцевого
			самоврядування, ст. 288.2 ПКУ)
Оподатковувані	земельні ділянки, частки, паї, у т. ч. земельні ділянки, надані в оренду (п. 288.3 ПКУ)		
Підстава для нарахування податку	Дані Державного земельного кадастру, що містять номер, розмір та місце розташування земельної ділянки (п. 286.1 ПКУ)	Договір оренди земельної ділянки (п. 288.1 ПКУ)	
Тип осіб – платників	Фізичні та юридичні (пп. 14.1.72 ПКУ, п. 269.1 ПКУ)		
<p>* мають безстрокове право користування земельною ділянкою державної / комунальної форми власності за (ст.92 Земельного кодексу України (далі – ЗКУ). До них відносяться державні та Комунальні підприємства, установи, організації, а також громадські організації осіб з інвалідністю з їх підприємствами, установами, організаціями;</p> <p>** виняток – коли договори прописують такі права на земельну ділянку державної/комунальної власності, як: суперфіція, сервітут і емфітевзис. Такі особи не зобов'язані і подавати декларацію з плати за землю (роз'яснення ДПС об 112.01 ВИР).</p>			

* складено за офіційними даними [35]

Базою оподаткування є нормативна грошова оцінка землі (НГО), з урахуванням коефіцієнта індексації, а в разі відсутності такої оцінки, площа земельних ділянок.

НГО проводиться за рішенням органу виконавчої влади або органу місцевого самоврядування. Вона проводиться не рідше ніж раз на 5-7 років для земель у межах населених пунктів незалежно від їх цільового призначення, а також сільськогосподарських земель за межами міст і сіл. Для інших земель за межами населених пунктів цей інтервал більше 7-10 років [8-9].

При цьому, згідно з п. 8 підрозділ 6 ХХ ПКУ, індекс споживчих цін, який використовується для визначення коефіцієнта індексації НГО земель, застосовується зі значенням:

- для сільгоспугідь (ріллі, багаторічних насаджень, сіножатей, пасовищ і перелогів) - 100 %;
- для земель несільськогосподарського призначення-106%.

Слід також розглянути питання звільнення від земельного податку.

Таблиця 2.2.

Звільнення від земельного податку

Хто звільнений від сплати земельного податку?	
Звільнення	звільнення скасовується

<p>Платники єдиного податку 1-3 груп для ведення господарської діяльності. Вони повинні подати до ДПС правостановлюючі документи на земельні ділянки (Свідоцтво) (роз'яснення ДПС 112.04 ВИР).</p>	<ul style="list-style-type: none"> - якщо земельні ділянки не використовуються єдино податником у своїй господарській діяльності; - у ситуації, коли на земельній ділянці відбувається будівництво, оскільки вважається, що вона на даний час не використовується; - здача земельної ділянки в оренду (найм, позику) або нерухомого майна, яке на такій ділянці знаходиться; - тимчасове припинення господарської діяльності для єдино податників – фіз. осіб.
<p>Платники єдиного податку 4 групи для ведення сільськогосподарського виробництва.</p>	<p>Якщо платники єдиного податку 4 групи не використовують земельні ділянки за сільськогосподарським призначенням. Наприклад, ситуація передачі земельної ділянки в оренду для несільськогосподарського використання.</p>
<p>Деякі фіз. особи: інваліди (1 і 2 Група), багатодітні (3 і більше дітей віком до 18 років, пенсіонери (вікові), ветерани війни, чорнобильці (п.281.1 ПКУ).</p>	<p>Перевищення граничних норм визначених п.281.2 ПКУ.</p>
<p>Бюджетні організації, а також установи за переліком ст.282 ПКУ, наприклад, бази олімпійської підготовки, дошкільні та загальноосвітні навчальні заклади, громадські організації інвалідів.</p>	<p>Передача ділянки або будівлі, частини будівлі, споруди в оренду (п.284.3 ПКУ). Виняток-передача бюджетною установою в оренду об'єкта іншій бюджетній установі або дошкільним або загальноосвітнім навчальним закладами будь-якої форми власності.</p>
<p>* це нововведення не є вже таким і новим. І до 1 липня 2020 року земельний податок потрібно було сплачувати, якщо відбувалося здавання в оренду земельної ділянки, будівлі або споруди, яка на ній знаходиться, за умови, що Послуги зі здачі в оренду нерухомого майна не були зареєстровані в ЄДР як вид діяльності такого єдино податника, тобто</p>	

відсутній відповідний КВЕД (Лист ДПС від 29.06.2017 р. № 900/П/99-99-13-03-01-14/ПК, а також роз'яснення Мінфіну 06.07.2018 р. № 602 та Узагальнююча податкова консультація наказ ДПС від 23.11.2012 р. № 1051).

* *складено за офіційними даними [35].*

Правила справляння плати за землю в 2020 році не зазнали кардинальних змін у порівнянні з минулим роком. Це означає, що в 2021, як і в 2020 році, плату за землю-власники землі і орендарі сплачують в двох формах:

- земельного податку (п. п. 14.1.72 ПКУ);
- орендної плати за земельні ділянки державної та комунальної власності (п. п. 14.1.136, ст. 288 ПКУ).

Отже, плата за землю це обов'язковий платіж у складі місцевого податку на майно, який справляється у формі земельного податку або орендної плати (якщо йдеться про ділянки державної та комунальної форми власності).

За своїм призначенням транспортний податок є також податком на майно. Розмір транспортного податку залежить від вартості та віку авто. Його ставка фіксована – 25 тис грн на рік за кожен автомобіль, що підлягає оподаткуванню. Сплачується податок до місцевих бюджетів.

Платниками податку є фізичні особи та юридичні особи. Платять вони його по-різному. Юридичним особам потрібно розраховувати податок самостійно і сплачувати щомісяця рівними частинами.

Громадянам про необхідність сплати повідомляє місцева податкова служба. Після отримання повідомлення у власників дорогих авто є два місяці на те, щоб переказати річний платіж.

У 2021 році в переліку 172 моделі 16-ти марок авто переважно з бензиновими двигунами (додаток А). У 2020 році перелік був більшим: 226 моделей. За рік їх поменшало, оскільки внаслідок підвищення мінімальної зарплати до 6 тис грн зріс і поріг вартості оподатковуваних машин [44].

Таким чином, враховуючи, проведене дослідження особливостей справляння податку на нерухоме майно, було з'ясовано, що майнове

оподаткування є дуже важливим як для бюджетної політики держави так і для суспільства загалом. Реформування оподаткування майна в Україні має бути спрямоване не лише на зростання його фіскальної ролі, що є важливим напрямком в умовах децентралізації, а й на врахування економічних, соціальних та екологічних складових податку на майно.

1.2. Міжнародний досвід формування та розвитку системи оподаткування майна

Світова практика вже виробила основні принципи, що дозволяють організувати оподаткування майна найбільш раціональним чином, а саме об'єктом оподаткування, як правило, виступають саме земля, будівлі, споруди, оскільки їх відносно легко, на відміну від рухомого майна, виявити та ідентифікувати. Основою для обчислення бази оподаткування частіше всього є ринкова вартість оподатковуваних об'єктів, що стимулює їх економічно найбільш раціональне використання. При визначенні вартості майна зазвичай використовується не індивідуальна оцінка кожного окремого об'єкта, а масова на основі застосування стандартних процедур розрахунку вартості об'єкта оподаткування. Це дозволяє оцінити велике число об'єктів при відносно невеликих витратах.

Майнові податки існують приблизно в 130 країнах світу. В Нідерландах надходження від податку на досягають до 95% в загальному обсязі доходів місцевих бюджетів, 81% - в Канаді, 52% - у Франції, в США рівень доходів від цього податку коливається в широкому діапазоні від 10 до 70% в залежності від території.

США і Канада мають єдиний майновий податок і податкова база являє собою ринкову вартість землі із всіма будівлями, які на ній знаходяться. В Данії існує земельний податок, що базується на ринковій вартості землі, а також податок на нерухомість, базою якого є ринкова вартість споруд, що використовуються для комерційних та адміністративних цілей.

В Голландії муніципалітетам надано вибір для використання в якості податкової бази або площа, або ринкова вартість, хоч в більшості випадків використовується ринкова вартість.

В Японії в якості бази оподаткування використовується ринкова вартість і оподатковується податком як земля, так і все, що на ній побудовано.

Загальним для всіх країн є те, що при визначенні оподаткованої вартості об'єктів зазвичай використовуються ринкова інформація, але при цьому в одних країнах в якості основи береться орендна вартість (середньорічна величина доходу від оренди нерухомого майна), а в інших (їх більшість) - капітальна, тобто акумульована, для визначення якої необхідна оцінка ринкової вартості.

Схеми надання пільг в різних країнах також різні. Так, в Данії, Південній Кореї, Швеції, Японії пільги, що надаються, відносяться тільки до об'єктів нерухомості, а не до платників податків. В інших країнах має місце поєднання того та іншого, хоч в основному пільги зазвичай поширюються на об'єкти. В Чилі, Швеції, Японії і деяких штатах США пільга надається по новобудовах протягом декількох років, а в Нідерландах - на період будівництва будинку. Фіксовані ставки встановлюються центральними органами влади тієї чи іншої країни і являють собою певний заданий відсоток від вартості, що підлягає оподаткуванню. При цьому не можна заздалегідь визначити розмір податкових надходжень, оскільки величина бази оподаткування з року в рік міняється. Такий порядок встановлення ставок прийнятий в Англії, Індонезії, Чилі, Швеції, Південній Кореї, Японії. В інших країнах (Австралія, Канада, Нідерланди, США, Франція, Швейцарія) місцеві влади планують ставку податку на нерухомість виходячи із запланованих бюджетних витрат і величини наявної бази оподаткування. Наприклад, в деяких штатах США податок на майно розраховується шляхом ділення суми доходів, яка повинна бути отримана від сплати майнового податку, на вартість оподаткованого майна. Ставка податку, таким чином, є перемінною величиною [20 с. 4-5].

Із досвіду зарубіжних країн можна запозичити високу координацію діяльності різних відомств по збору, обробці та збереженню інформації про стан об'єктів нерухомості. Платниками податку повинні виступати фізичні та

юридичні особи. Для резидентів під оподаткування повинно потрапляти належне їм майно незалежно від місця його розташування або реєстрації, нерезиденти повинні сплачувати майновий податок лише з того майна, яке належить їм на правах власності та знаходиться, зареєстровано або використовується з метою отримання прибутку або задоволення особистих потреб на території України .

Доцільно змінити систему пільг, скасувати надання преференцій категоріям платників, а надавати пільги безпосередньо певним об'єктам. Логічним у сучасних умовах є позбавлення пільг релігійних і благодійних організацій, через значні обсяги участі останніх в різноманітних тіньових схемах.

Основною метою сучасного транспортного податку є наповнення місцевих бюджетів та досягнення соціальної справедливості. У цьому випадку розкішність авто прирівнюється до об'єму двигуна, а не до його вартості. Саме тому слід аналізувати зарубіжний досвід справляння такого податку з метою його удосконалення та досягнення соціальної справедливості. Найбільше з таким податком експериментують у Німеччині. У країні діє єдиний принцип оподаткування власників транспортних засобів. За зміненою схемою податок розраховується для нових машин. Для старих автомобілів нові правила почали діяти з 2013 р. Відповідно до чинних правил оподаткування величина податку залежить від двох показників. Перший – це об'єм двигуна, чим більший об'єм двигуна, тим більший податок. До уваги береться також і тип двигуна. Другий показник розрахунку податку з власників транспортних засобів – це об'єм викиду вуглекислого газу CO₂. Майже ідентична система нарахування та стягнення податку з власників транспортних засобів існує у Франції.

У Сполучених Штатах Америки механізм стягнення та нарахування податку з транспортних засобів є принципово іншим, але там також застосовується так звана «екологічна» схема: більше платить той, хто більше їздить. Реалізується такий підхід дуже просто – податок з власників

транспортних засобів включено до ціни на паливо. Надходження від цього податку використовують на будівництво та ремонт доріг у США. У Данії влада намагається підтримувати екологічні види транспорту, як наприклад, велосипед або мопед, тому при реєстрації автомобіля сплачується податок у розмірі 105% від його вартості. Якщо ж вартість автомобіля складає більше ніж 34 тис. крон (приблизно 18 тис. дол. США), то власник має сплатити 180% від його вартості.

У Японії власники транспортних засобів сплачують три види податків. Перший податок, ставка якого становить 5% вартості, вноситься при купівлі транспортного засобу, другий – при реєстрації, тоді податок розраховують залежно від об'єму двигуна та маси автомобіля. Третій – це власне податок з власників транспортних засобів, що сплачується щорічно у травні. Він може варіювати залежно від маси автомобіля та об'єму двигуна [7 с.703-704].

Щодо земельного податку, згідно з Податковим кодексом податкові зобов'язання з земельного податку визначаються площею земельної ділянки та рівнем її нормативної оцінки. У свою чергу, нормативна оцінка визначається залежно від напрямків використання земельної ділянки: для сільськогосподарських і несільськогосподарських потреб. З часу проведення попередньої нормативної оцінки (станом на 1 липня 1995 р.) минуло більше 20 років. За цей час змінився не тільки рівень виробничих витрат, а й порядок їх визначення, орієнтація зернового ринку на світові ринки. Вплив усіх цих факторів потребує оновлення нормативної оцінки та її коригування. У подальшому при формуванні ринку земель сільськогосподарського призначення будуть складатися умови для переходу на модель встановлення ставок земельного податку у відсотках до ринкової вартості земельної ділянки. Аналогічні недоліки характерні і для нормативної оцінки земель несільськогосподарського призначення. Слід зробити висновок, що тільки підвищення ставок цього податку не приведе до усунення вказаних «системних» недоліків порядку обчислення податку. Першочерговим є саме

зміна самої методології визначення вартості земельної ділянки для цілей оподаткування. Аналізуючи податок на нерухомість, то вибір як бази оподаткування саме площі нерухомості не відповідає практиці, що склалася в більшості країн світу, в яких оподаткування здійснюється виходячи з ринкової вартості нерухомості.

РОЗДІЛ 2. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МАЙНОВОГО ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ 2.1. Місце майнових податків у структурі доходів місцевих бюджетів

Зважаючи на системні децентралізаційні зміни та секторальні реформи, реалізація яких сьогодні відбувається в Україні, виникає потреба дослідження розвитку податкової системи в умовах, які склалися. Зокрема, реформа місцевого самоврядування, як одна з найуспішніших (попри її незавершеність на сьогодні), характеризувалася суттєвим впливом на податкову систему та вимагає нового підходу до її розвитку.

Фіскальна ефективність податків традиційно оцінюється через показники частки відповідних податків у ВВП та доходах бюджету (таблиця 2.1).

Таблиця 2.1.

Питома вага майнових податків у ВВП та доходах бюджету України за період 2014-2020рр.

Показники	Роки						
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Загальна сума податку на майно, млрд.грн.	12,5	16	24,9	29,1	31,3	38,3	37,4
ВВП, млрд.грн.	1566,7	1979,5	2383,2	2982,9	3558,7	3974,6	4194,1
Питома вага майнових податків в ВВП, %	0,798	0,808	1,045	0,976	0,880	0,964	0,892
Доходи Зведеного бюджету України, млрд. грн.	456,1	652	782,9	1016,9	1184,3	1289,8	1376,7

Питома вага майнових податків в доходах Зведеного бюджету України, %	2,741	2,454	3,180	2,862	2,643	2,969	2,717
Доходи місцевих бюджетів України, млрд. грн.	231,7	294,5	366,1	502,1	562,4	560,5	471,5
Питома вага майнових податків в доходах місцевих бюджетів України, %	5,395	5,433	6,801	5,796	5,565	6,833	7,932

Джерело: розраховано автором самостійно за даними [45]

Як свідчать дані таблиці 2.1 питома вага майнових податків в ВВП у 2020 р. становила 0,89%, що порівняно з 2014 роком є меншим на 0,03%, а порівняно з 2019 р. вона зменшилася на 0,14%. Втім найбільшою питома вага майнових податків у ВВП була в 2016 р. та складала 1,04 %. Такі коливання були зумовлені економічною кризою в 2014 р. та різким збільшенням надходжень плати за землю в 2015 р. та 2016 р..(Додаток Б)

В середньому в Україні питома вага майнових податків у ВВП складає 0,91%, що є значно меншим за цей показник зарубіжних країн. Так, у Франції податки на майно становлять 3,2% ВВП, у Великобританії - 3,1%, у Греції - 2,7%. Проте, в той же час існують країни, в яких податки на майно взагалі не доступні, а саме в Хорватії, Люксембурзі та Мальті [43].

Щодо питомої ваги майнових податків в доходах Зведеного бюджету України, то у 2020 р. вона становила 2,71%, що порівняно з 2014 р. є меншим на 0,3%, а в порівнянні з 2019 р. є більшим на 0,2%. Втім найбільшою питома вага майнових податків в доходах Зведеного бюджету була в 2016 р. та складала 3,2%. Таке збільшення пов'язане із проведенням індексації нормативної грошової оцінки земель в 2015 р. В середньому питома вага майнових податків в доходах Зведеного бюджету України складає 2,8%, тоді як даний показник в країнах ЄС в середньому становить 5,4-5,6%.

Питома вага майнових податків в доходах місцевих бюджетів України в 2020 р. складає 7,9%, що порівняно з 2014 р. є більшим на 2,54%, а з 2019 р. більшим на 1,1%. Втім найбільшою питома вага майнових податків в доходах

місцевих бюджетів була знову в 2016 р. та складала 6,8%. Таке збільшення пов'язане з включенням плати за землю до місцевих податків та розширенням бази даних, необхідної для розрахунку податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки. В Україні у середньому за розглянутий період податки на майно складають лише 5,9 % загальних доходів місцевого бюджету. Тоді як податки на майно багатьох зарубіжних країн відіграють найвизначнішу роль у формуванні дохідної частини місцевих бюджетів [43], частка яких коливається від 30% до 100%. Так, у Польщі їх частка становить 31,6%, у таких країнах, як США, Австралія та Нідерланди, доходи від податків на майно відіграють найвизначнішу роль серед доходів місцевих бюджетів [43], а у Великобританії існує лише один місцевий податок, а саме податок на майно. Таким чином, зарубіжний досвід свідчить про вагоме значення податків на майно у формуванні доходів місцевих бюджетів.

Далі проаналізуємо динаміку питомої ваги майнових податків в податкових надходженнях місцевих бюджетів (таблиця 2.2.)

Таблиця 2.2.

Питома вага майнових податків в податкових надходженнях місцевих бюджетів за період 2014-2020рр.

Показники	Роки						
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Загальна сума податку на майно, млрд.грн.	12,5	16	24,9	29,1	31,3	38,3	37,4
Податкові надходження місцевих бюджетів України, млрд.грн.	87,3	98,2	146,9	201	232,5	270,5	290,1
Питома вага майнових податків в податкових надходженнях місцевих бюджетів України,%	14,32	16,29	16,95	14,48	13,46	14,16	12,89

Як свідчать дані таблиці 2.2 питома вага майнових податків в податкових надходженнях місцевих бюджетів України в 202019 р. складає

12,89%, що порівняно з 2014 р. є менше на 1,43%, а порівняно з 2019 р. є меншим на 1,27%. Втім найбільшим даний показник був в 2016 р. та складав 17%. Таке збільшення в 2015 р. та 2016 р. пов'язане з включенням плати за землю до місцевих податків, збільшення площ, щодо яких була проведена нормативна грошова оцінка земель та розширенням бази даних, необхідної для розрахунку податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки.

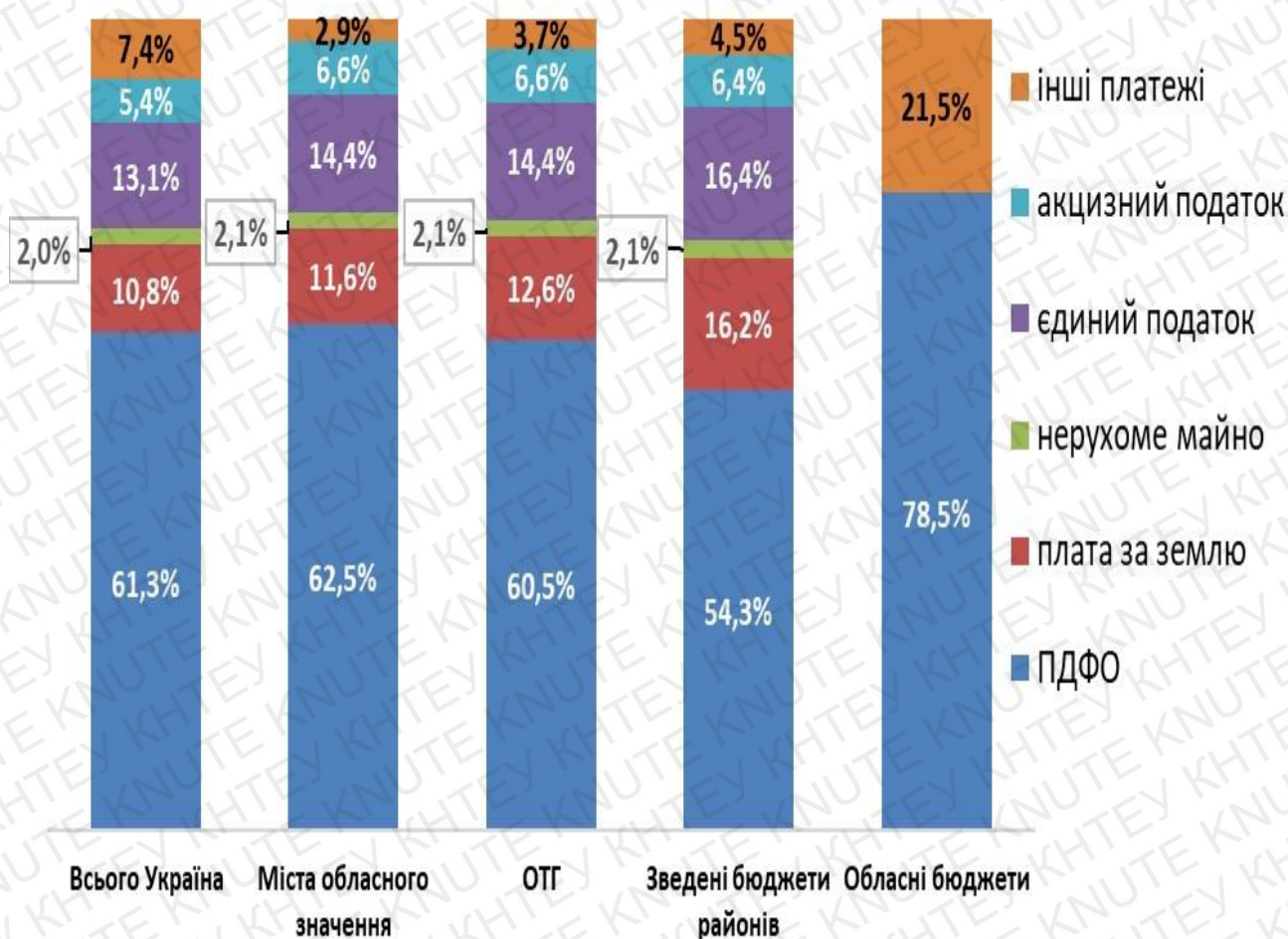

Рис.2.1 Структура доходів місцевих бюджетів України за 2020 рік [41]

Подальше зменшення питомої ваги майнових податків в податкових надходженнях місцевих бюджетів, починаючи з 2017 р., пов'язане із значним зменшенням надходжень від транспортного податку, нерегульованістю

операцій з оподаткуванням деяких видів нерухомості та із значно більшими темпами зростання надходження інших податків.

Значне збільшення податкових надходжень, починаючи з 2015 р., пов'язане із різким зростанням надходжень плати за землю у 2015 р. та 2016 р.. У 2015 р. з цього джерела надійшло 14831,42 млн. грн., що на 22,74% більше, ніж у 2014 р.. Це збільшення відбулось за рахунок введення коефіцієнта індексації нормативної грошової оцінки в розмірі 1,433. У 2016 р. надходження від плати за землю зросли на 8492,18 млн. грн., що на 57,26% більше, ніж у 2015 р.. Фактором такого зростання стала грошова оцінка землі за введеними новими коефіцієнтами. Подальше зростання показників даного податку, також, зумовлене із збільшенням площ, щодо яких була проведена нормативна грошова оцінка земель.

На зростання надходжень майнового податку, також, вплинуло збільшення надходжень від податку на нерухоме майно, відмінного від земельної ділянки, протягом досліджуваного періоду пов'язано з такими факторами як: - розширення бази даних, необхідної для розрахунку податку, наданого ДПС державною реєстрацією прав на нерухомість; - збільшення мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня звітного (податкового) року, у 5,23 рази (з 1147 грн. 1.01.2013 до 6000 грн у 2020 р.).

Найбільшу питому вагу у податку на майно складає плата за землю, яка за досліджуваний період у середньому складає 91,8%. Другим за складом у податку на майно є податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, який у середньому складає 6,3%. Останнє місце відводиться транспортному податку, що складає у середньому 2 %. Частка плати за землю в майнових податках зменшилась з 95,5 % в 2013 році до 86,4 % в 2019 р., тобто зменшилась на 9,1 %, а частка податку на нерухоме майно, відмінного від земельної ділянки, навпаки, збільшилась на 12,7 % за відповідний період. У 2020 році місцевими бюджетами було отримано плати за землю (земельного податку та орендної плати) 31,5 млрд грн, що на 4,2% (на 1,4 млрд грн) менше

від надходжень, отриманих за підсумками 2019 рік (у 2019 році відносно 2018 надходження зросли на 20,2%).Що обумовлено розширенням бази оподаткування податком на нерухоме майно, а саме включенням до бази оподаткування комерційної нерухомості в 2015 р. та були кілька разів здійснені урядом України кроки у напрямі реформування даного податку.

Щодо транспортного податку, слід зазначити, що постійні зміни у податковому законодавстві призводять до зменшення фіскальної ролі цього податку. Таким чином, в період, що досліджується, спостерігається досить незбалансована динаміка податкових надходжень, яка зумовлена постійним реформуванням податкового законодавства у сфері транспортного податку. Земельний податок не тільки складає основну частину майнових податків, а й має фіскальне значення, що підтверджується доволі високою питомою вагою у податкових надходженнях місцевих бюджетів України

Що стосується податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, то його бюджетоутворююча роль у податкових надходженнях місцевих бюджетів з кожним роком зростає. Питома вага податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки в податкових надходженнях місцевих бюджетів в 2019 р. становить 1,8%, що на 1,77% більше ніж в 2013 р. та на 0,24% більше ніж в 2018р.. Проте, фіскальна ефективність податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки є низькою. Це зумовлено такими ключовими проблемами:

1. Питання оподаткування нерухомості, розташованої на території Автономної Республіки Крим, Луганської та Донецької областей, є не вирішеним. Більшість людей, у тому числі тих, хто був змушений стати внутрішніми переселенцями, фактично були позбавлені права власності на нерухоме майно, а в багатьох воно взагалі знищене. Відповідно до чинного законодавства, внутрішньо переміщеним особам доведеться сплачувати податок за новим місцем реєстрації на підставі Реєстру речових прав на нерухоме майно. У листі ДПСУ від 09.06.2015 № 11999/6 / 99-99-19-01-01-15

зазначено, що відсутні юридичні підстави для звільнення від сплати податку на нерухомість для осіб, майно яких перебуває в зоні АТО.

2. Порядок визначення суми нерухомого майна, що не оподатковується, є спірним. Згідно з чинною процедурою, чим більше нерухомості належить одній особі, тим більший є розмір наданих їй пільг. На наш погляд, суму площі, що не підлягає оподаткуванню, слід вважати загальною, але ставки податку можуть бути нижчими. Слід зазначити, що навіть у країнах, де застосовується подібний метод оподаткування, ставки набагато ліберальніші. Наприклад, у Польщі власники платять 0,17 євро за м², у Словаччині - 0,033 євро за м², у Чехії - максимум 0,4 євро за м² на рік.

Також незрозуміло, чому застосовується пільговий підхід до власників кількох об'єктів нерухомості. Адже 740 кв. метрів загальної житлової площі – це дуже велика цифра, і значна кількість заможних власників кількох квартир та будинків заплатять ті самі 1%, що й власники будинку, в якому одночасно проживає велика сім'я або кілька сімей. Соціально виправданим було б залишити ставку податку на рівні 2,7% від мінімальної заробітної плати за кожен «зайвий» метр без будь-яких коригувань щодо власності на декілька об'єктів оподаткування [42].

Вирішення цієї невідповідності може суттєво підвищити фіскальну ефективність податку на нерухоме майно, відмінного від земельної ділянки.

3. Найсерйозніша проблемою, на наш погляд, є база для нарахування податку. На жаль, зміни, внесені до процедури оподаткування нерухомості, залишили цю норму незмінною, підставою для нарахування податку є площа об'єкта нерухомості. На наш погляд, такий підхід ставить у нерівне становище платників податків, які володіють новою нерухомістю чи об'єктами, що знаходяться в престижних регіонах.

Питома вага транспортного податку в податкових надходженнях місцевих бюджетів в 2019 р. складала 0,1%, що на 0,64% менше ніж в 2013 р. та на 0,04% менше ніж в 2018 р.. Протягом всього аналізованого періоду даний

показник має постійну тенденцію до зменшення. Така ситуація пов'язана з постійним реформуванням транспортного податку. Так, у 2013 р. та 2014 р. стягувався збір за першу реєстрацію транспортного засобу, який належав до загальнодержавних податків та зборів. Абсолютні суми надходжень за цей період великі, проте спостерігається зменшення їх обсягу. Механізм збору передбачав застосування диференційованих ставок залежно від розміру бази оподаткування. Розмір податкового збору розраховувався для кожного транспортного засобу окремо як добуток податкової бази, ставки збору та коефіцієнта множення, де коефіцієнт множення (К) залежав від терміну служби придбаного транспортного засобу. Така система застосування коефіцієнтів значно ускладнила систему розрахунку податку. Однак слід зазначити, що врахування екологічних параметрів при визначенні податкової бази було дуже позитивним, оскільки транспортні засоби є одним з основних джерел забруднення навколишнього середовища. На сьогодні такої норми в поточному механізмі немає.

З введенням нового виду податку - транспортного податку, який належить до місцевих податків, у бюджет в 2015 р. надійшла значно більша сума. Це збільшення відбулось завдяки застосуванню нового механізму збору податку. Однак в 2016 р. та 2017 р. надходження від транспортного податку знову знизилися. Проте, з 01.01.2017 р. в Україні суттєво збільшено розмір мінімальної заробітної плати в порівнянні із попереднім роком. У зв'язку з цим Законом України від 21.12.2016 р. № 1797-VIII «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо покращення інвестиційного клімату в Україні» внесено зміни до ПК України, що торкнулися визначення середньоринкової вартості легкових автомобілів. Критеріями визначення об'єкта оподаткування таких транспортних засобів є їх вік (не старший 5 років) та середня ринкова вартість, яка безпосередньо залежить від встановленої законодавством в податковому (звітному) році мінімальної заробітної плати на 1 січня (станом на 1 січня, 2017 її розмір - 3200 грн.). В результаті, оціночна

середня ринкова вартість легкових автомобілів зменшилася вдвічі. Тобто, якщо в 2016 р. це значення становило 750 мінімальних зарплат, то в 2017 р. - 375. Що як результат в подальшому призвело до збільшення надходжень з даного податку.

Аналіз сучасного стану оподаткування майна в Україні вказує на необхідність реформування системи оподаткування майна, яка може бути як стабільним джерелом доходів місцевих бюджетів, так і важливим економічним регулятором країни. Перш за все, реформа податку на майно в Україні має бути спрямована не лише на збільшення його фіскальної ролі, що є дуже важливим напрямком у контексті децентралізації, а й на врахування соціальної, економічної та екологічної складових податку на майно.

2.2. Надходження майнових податків до місцевих бюджетів ОТГ Одеської області

Виникнення місцевих податків і зборів зумовлене необхідністю розмежування джерел доходів між бюджетами різних рівнів. Це розмежування здебільшого має політичне забарвлення і свідчить про те, наскільки центральний уряд довіряє місцевим органам влади. З іншого боку, це розмежування свідчить про рівень розвитку демократії в державі, бо надмірна централізація фінансових ресурсів завжди приховує небезпеку встановлення фінансової диктатури.

Доходи місцевих бюджетів формуються за рахунок місцевих податків і зборів, неподаткових доходів, надходжень із бюджетів вищого рівня. Співвідношення між цими джерелами залежить від функцій, що покладені на регіональні органи управління, від потенційних можливостей отримання ними місцевих податків, а також від можливостей вищих органів влади надавати фінансову підтримку територіям.

Одеська область - найбільша за площею область України і займає територію Північно-Західного Причорномор'я від гирла Дунаю до Тилігульського лиману (довжина морської берегової лінії в межах області перевищує 300 км) і тягнеться від моря на північ, в глиб суші на 200-250 км. На півночі межує з Вінницькою областю, на північному сході – з Кіровоградською, на сході – з Миколаївською областю, на півдні та південному сході омивається водами Чорного моря [30].

На території області у рамках децентралізації утворено 32 об'єднані територіальні громади (ОТГ)

За 2020 рік місцеві бюджети області отримали 16,2 млрд грн, це на 19,0% або на +2,6 млрд грн більше 2019 року. Місцеві бюджети області складають близько 6,3% місцевих бюджетів України, по обсягу бюджету область займає 4 місце, по рейтингу темпів росту доходів місцевих бюджетів на 1 жителя область знаходиться на 6 місці по Україні з обсягом доходу на 1 жителя 6,7 тис грн, що на 1,3 тис грн вище середнього по Україні (середній показник по Україні 5,4 тис грн). Підсумки виконання місцевих бюджетів за 2020 рік свідчать, що обсяги затверджені в місцевих бюджетах виконано на 104,7%, додатково отримано 729,7 млн грн.

Такі результати забезпечено завдяки цілеспрямованій державній позиції щодо децентралізації коштів місцевих бюджетів, яка розпочалась ще у 2015 році, завдяки чому місцеві бюджети отримали стабільні джерела доходів, і це дозволило залучити в їх розпорядження значний фінансовий ресурс.

Розподіл доходів загального фонду за джерелами по ОТГ Одеської області наведено в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3.

Розподіл доходів загального фонду за джерелами по ОТГ Одеської області у 2020р (тис .грн.)

№з/п	Назва джерела доходів	Обсяг надходжень
------	-----------------------	------------------

1	Всього доходів, у т.ч.	1 102 746,4
1.1	ПДФО	477 377,7
1.2	Акцизний податок	98 817,8
1.3	Місцеві податки та збори, усього, в т.ч.	512 055,4
1.3.1	Податок на нерухоме майно	41 947,5
1.3.2	Плата за землю	287 238,1
1.3.3	Транспортний податок	1 599,9
1.3.4	Збір за місця для паркування транспортних засобів	759,0
1.3.5	Туристичний збір	1 303,2
1.3.6	Єдиний податок	179 208,0
1.4	Екологічний податок	952,7
1.5	Інші надходження	1 493,1

Проаналізувавши дані таблиці 2.3. можна зробити висновок, що місцеві податки та збори займають 46% від усіх надходжень по ОТГ Одеської області

Рис.2.2. Структура місцевих податків та зборів по ОТГ Одеської області у 2020 році

В структурі місцевих податків особлива роль належить платі за землю, єдиному податку та податку на нерухоме майно відмінне від земельної ділянки.

Загальний розмір надходжень обласного бюджету Одеської області від плати за землю протягом 2016-2020 рр. збільшився більше ніж у 2 рази або на 1067,2 млн. грн. (Таблиця 2.4). На це збільшення вплинуло врегулювання орендних відносин, введення обмежень щодо надання пільг для певних категорій платників та збільшення ставки земельного податку на окремі земельні ділянки, а також зміни Методики нормативної грошової оцінки земель сільськогосподарського призначення, якою визначено, що показники нормативної грошової оцінки гектара ріллі застосовується із коефіцієнтом 1,75.

Таблиця 2.4

**Динаміка надходжень плати за землю до обласного бюджету
Одеської області протягом 2016- 2020 рр., млн. грн.**

Роки	2016	2017	2018	2019	2020
Плата за землю	664,9	702,3	729,9	956,9	1 732,1

У 2017 р. продовжилася тенденція до збільшення частки орендної плати за земельні ділянки з одночасним зменшенням земельного податку. Це пояснюється тим, що ставки орендної плати не переглядаються у бік збільшення, водночас ставки земельного податку є фіксованими.

На сучасному етапі розвитку економіки вирішальне значення надається місцевим податкам і зборам, які є не тільки складовою частиною податкової системи держави, а й покликані відповідати інтересам органів місцевого самоврядування. Відповідно до вимог ст.10 Податкового кодексу України до місцевих податків, що справляються на Одеської області, належать: податок на майно (в частині плати за землю, податку на нерухоме майно та транспортного податку), єдиний податок та туристичний збір.

У перспективі основним джерелом наповнення місцевих бюджетів повинен стати податок на нерухомість. Його базу розширюють за рахунок залучення в оподаткування комерційного майна. Проте порядок його нарахування та справляння не відповідає практиці розвинутих країн світу, де розмір податку залежить від вартості об'єкта нерухомості, а не від житлової площі, як визначено чинним законодавством України.

У 2020 році в обласному бюджеті Одеської області відбувся суттєвий приріст податку на нерухомість як в абсолютних так і в відносних показниках і на кінець року надходження по цьому податку склали 160 533,9 тис.грн, що на 96061,1 тис. грн. більше ніж в попередньому році або на 149 в.п. При цьому, на збільшення надходжень податку за 2020 р. порівняно з 2016 р. вплинули:

1) сплата податку більшістю власників об'єктів нерухомості, оскільки . зменшено пільги з податку, а саме для квартир – із 120 до 60 кв. м., для

будинків – із 250 до 120 кв. м., для різних об'єктів нерухомості – із 370 до 180 кв. метрів;

- 2) зміна бази податку із житлової на загальну площу об'єкта;
- 3) включення до бази оподаткування садових та дачних будинків, а також нежитлової нерухомості.

Крім того, актуальною є проблема недонадходжень цього податку до обласного бюджету у зв'язку з недосконалістю його адміністрування на місцевому рівні.

Таким чином, наявність доходів місцевих бюджетів закріплює економічну самостійність органів місцевого самоврядування, сприяє активізації господарської діяльності на підвідомчій території, створює можливості розширювати інфраструктуру для забезпечення високого рівня життя населення та використання фінансового потенціалу регіону. Однак, в умовах пандемії та обмежених фінансових ресурсів та недостатності надходжень, окремої уваги заслуговує пошук та виявлення потенційних резервів збільшення фінансових ресурсів для забезпечення виконання функцій місцевими органами влади, що дасть можливість більш повно задовольняти потреби громади певної території.

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ РЕФОРМУВАННЯ МАЙНОГО ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ 3.1. Проблеми майнового оподаткування в Україні на сучасному етапі

Податки на майно (плата за землю та податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки), є вагомим частиним доходів місцевих бюджетів практично усіх держав. Основною проблемою функціонування майнових податків залишається низька частка надходжень від їх справляння. Для розвинених країн оптимальний обсяг надходжень податків на майно становить 2,5-2,7% ВВП, тоді як в Україні цей показник втричі менший, що свідчить про неефективно сформовану систему справляння цих податків та неефективне використання фінансово-економічного потенціалу територій, оскільки мова йде про місцеві податки.

Для ефективного оподаткування нерухомого майна необхідно дотримуватись наступних умов: забезпечення бюджетної самодостатності території; створення стимулу для ефективного володіння нерухомістю; податок на нерухомість є показником інвестиційної привабливості території; соціальна захищеність потенціальних платників. Податок на майно виконує не тільки фіскальну роль, наповнюючи дохідну базу бюджетів органів місцевого самоврядування, а й впливає на формування структури особистої власності громадян. Підвищення або зниження ставок податку на майно, надання різного роду пільг дозволяє зменшити майнову диференціацію населення. Співвідношення фіскального і регулюючого призначення змінюється залежно від завдань, які стоять перед суспільством на певних етапах економічного розвитку.

Наявність нерухомості не пов'язана безпосередньо з поточним доходом власника, а отже, з платоспроможністю. Існуючі диспропорції між середніми доходами громадян і вартістю нерухомості несе в собі основний ризик

виникнення соціальної напруженості. Тому законодавством було встановлено певні пільги для фізичних осіб, які володіють житловою нерухомістю.

Оскільки тепер оподатковується житлова і нежитлова нерухомість, громадяни та суб'єкти господарювання мають замислитися, чи зможуть вони утримувати цю нерухомість та сплачувати податок. Або, може, потрібно одержувати прибуток від її використання (наприклад, від здачі в оренду). Це призведе до одержання додаткових коштів як суб'єктами підприємництва, якими за цих умов стануть і фізичні особи, так і державою у вигляді податків на дохід (прибуток).

По місцевих податках і зборах органи місцевого самоврядування можуть самостійно надавати пільги і зменшувати ставки. Сьогодні, середня площа об'єкта житлової нерухомості на території України складає 56,6 м². Виникає правомірне питання: як же тоді бюджет України наповниться податком на нерухомість? На наш погляд, законодавці підійшли дещо формально до встановлення механізму розрахунку податку на нерухомість. Реформа майнового оподаткування не буде мати успіху, оскільки при розрахунку податку на нерухоме майно: - не враховується територіальне розташування нерухомості; - прирівняне обкладення нежитлової нерухомості суб'єктів господарювання, використання якої призводить до одержання прибутку, і фізичних осіб, у яких у більшості випадків нежитлова нерухомість використовується на неприбуткові господарські цілі (господарські споруди на дачах і у приватному секторі тощо);

У механізм розрахунку податку не закладена ринкова вартість нерухомості. Якщо б оцінка нерухомості для оподаткування проводилась за її ринковою вартістю, це стимулювало б до її більш раціонального використання.

Велику стурбованість викликає питання про адміністрування податку на нерухомість. Може виникнути ситуація, коли державні витрати на

адміністрування цього податку будуть перевищувати його надходження до бюджету.

Новацією майнової податкової реформи-2015 також є введення транспортного податку. Він в усіченій формі являє собою податок на розкіш або на багатство, впровадження якого в Україні обговорювалося вже декілька останніх років. Але чинний податок не став податком на надприбутки, на олігархів, мільйонерів та мільярдерів. Він навряд чи зможе поправити економічне становище в країні та наповнити бюджет.

Земельний податок, який теж став власним доходним джерелом місцевих бюджетів, також зазнав певних змін у процесі реформування майнового оподаткування. Однак нормативна грошова оцінка землі, яка застосовується для розрахунку земельного податку, суттєво відрізняється від її експертної оцінки, яка замовляється при здійсненні цивільно-правових угод щодо земельних ділянок та прав на них, у бік зменшення.

Останнім часом стрімко зростає інтерес до землі як об'єкту інвестиційних вкладень. Від створення умов для досягнення реального рівня цін на землю найбільшою мірою виграє держава – на сьогоднішній день основний власник і розпорядник земельних ресурсів у нашій країні. Враховуючи особливості і диспропорції сучасного соціально економічного розвитку України, виважений підхід до застосування науково обґрунтованих механізмів розрахунку податків за окремими видами майна є найважливішим чинником мінімізації ризиків виникнення соціальної напруженості у суспільстві та зміцнення дохідної бази бюджетів муніципалітетів, що дуже актуально сьогодні в умовах фінансово- економічної кризи.

Таким чином, для вирішення окреслених проблем необхідно продовжити роботу над визначенням бази і ставок оподаткування. На наш погляд, розрахунок податку на нерухоме майно залежно від розміру площі об'єкта оподаткування можна застосовувати протягом перехідного періоду. При цьому перехідний період має бути обмежений у часі (максимум три роки),

за цей час необхідно провести інвентаризацію об'єктів нерухомого майна та здійснити оцінку їх справедливої вартості. У подальшому розмір податку необхідно поставити у залежність від справедливої вартості об'єкта нерухомого майна, яка має переглядатися кожні 5 років. Це дасть можливість наблизити оподаткування нерухомого майна до європейських правил та забезпечити дотримання принципу справедливості в оподаткуванні.

3.2. Напрями вдосконалення оподаткування майна в Україні

Основними перевагами майнового оподаткування з фіскальної точки зору можна вважати забезпечення стабільних надходжень до бюджетів для виконання органами місцевого самоврядування своїх функцій. Щодо соціального ефекту, то податки на майно є формою розподілу та перерозподілу національного доходу й використовується як додаткове джерело збалансування бюджету без збільшення навантаження на малозабезпечені верстви населення.

У перспективі основними податковими платежами до місцевих бюджетів повинні стати податки на майно, а саме податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки та податок на землю. Система оподаткування майна включає чотири основні компоненти, які і визначають «правила гри», а саме: встановлення податкових ставок; визначення податкової бази; проведення оцінки бази оподаткування; визначення рівня та особливостей управління при оподаткуванні майна і землі.

Основою податку на землю є визначення бази оподаткування та проведення оцінки вартості землі. На сьогодні потрібно використовувати оцінку на основі ринкової вартості земельної ділянки – оцінюється вартість ділянки, визначена на ринку нерухомості. Ринкова вартість визначена як ціна, сформована між імовірними покупцем та продавцем. Варто зауважити, що таку оцінку повинні проводити незалежні земельні організації, та вартість як

комунальних, так і приватних земельних ділянок в одному масиві не повинна коливатися в ціні більш як на 10%.

Щодо питання встановлення податкових ставок при справлянні плати за землю, то їх встановлення повинно здійснюватися на місцевому рівні, так як податок справляється до місцевих бюджетів.

Відтак, зважаючи на основні аспекти справляння плати за землю можна зробити висновки щодо ефективності механізму справляння даного платежу в Україні.

По-перше, використання саме податку на землю та податку на нерухоме майно як окремих платежів (як це визначено в Україні), а не єдиного податку на нерухоме майно, яке включає і оподаткування нерухомості, і землі, більш позитивно сприймається економістами, оскільки сприяє розвитку та ефективному використанню земельних ділянок.

По-друге, плата за землю визначена обов'язковим для встановлення місцевим податком в Україні, що відповідає загальноєвропейській практиці. Окрім того, законодавче встановлення мінімальної та максимальної податкових ставок дозволяє забезпечити справедливу податкову конкуренцію на місцевому рівні. Проте, в Україні мінімальною ставкою при встановленні плати за землю є 0%, тобто встановивши плату за землю як обов'язковий податок, органи місцевого самоврядування мають можливість його не справляти на території громади. Тому доцільно говорити про необхідність встановлення мінімальної податкової ставки на рівні, відмінному від 0%, для збільшення надходжень до місцевих бюджетів та уникнення спотворення податкової конкуренції та можливої корупції.

По-третє, проблемою встановлення плати за землю в Україні є відсутність оцінки землі на основі її ринкової вартості. На сьогодні в Україні проводять нормативну та експертну грошову оцінку землі, цілі та способи розрахунку яких зовсім різні. Експертна оцінка спрямована на визначення ринкової вартості землі, натомість нормативна використовується для

встановлення земельного податку. Такий підхід неефективний та зумовлює ризики невідповідності вартості землі та її оподаткування, про що свідчать і дані дослідження вартості ріллі в країнах ЄС з різними моделями оцінки землі. По-четверте, відповідно до Методики нормативної грошової оцінки земель сільськогосподарського призначення та Методики нормативної грошової оцінки земель населених пунктів, розрахунок нормативної грошової оцінки землі в Україні здійснюється відповідно до таких підходів: для земель населених пунктів оцінка проводиться на основі суми витрат на освоєння та облаштування території; для земель за межами населених пунктів визначено відповідні нормативи рентного доходу для сформованих категорій земель на строк капіталізації; для земель сільськогосподарського призначення норми капіталізованого рентного доходу визначаються відповідно до особливостей природно-сільськогосподарського районування та бонітування ґрунтів.

Для збільшення надходжень до бюджетів органів місцевого самоврядування необхідно:

- встановленні плати за землю за ставкою відмінною 0%;
- визначення ринкової вартості землі та справляння податку на її основі;
- надання пільг по податку на нерухоме майно згідно категорій населення, а не місць розташування нерухомості.

Конкретні зміни податкового та бюджетного законодавства в сторону покращення фінансування місцевих бюджетів не забезпечать повного вирішення питання фінансування розвитку громад, надзвичайно актуальним це питання є для громад сільської місцевості.

Дефіцит місцевих бюджетів, нестабільна політична ситуація в країні чи окремих її регіонах ставлять нас в умови, коли сподіватися можна лише на внутрішні фінансові ресурси та пошук додаткових шляхів їх залучення до місцевих бюджетів. Відтак, важливим механізмом додаткового залучення фінансових ресурсів є форма самооподаткування населення об'єднаних

територіальних громад, яка дозволить підвищити рівень фінансування проектів комунальної інфраструктури, забезпечить додаткові знаходження до бюджету та залученість громадськості до бюджетних процесів, що сприятиме їхній зацікавленості в додатковому акумулюванні фінансових ресурсів та розвитку громади.

Таким чином, напрямами використання зазначених податкових інструментів в контексті посилення фінансової спроможності місцевого самоврядування визначено: посилення ролі місцевих податків; налагодження результативної взаємодії органів місцевого самоврядування з суб'єктами господарювання, які функціонують на території, для збільшення надходжень до бюджету; забезпечення справедливого розподілу податкового навантаження та його зменшення із одночасним пошуком бюджетних компенсаторів; посилення податкового контролю; забезпечення ефективної інформаційно-роз'яснювальної роботи та взаємодії органів місцевого самоврядування і платників податків.

ВИСНОВКИ

В умовах реформи децентралізації та системи публічних фінансів відбувається зміна підходу до питання розвитку податкової системи в напрямі посилення ролі місцевого самоврядування у цьому процесі. Тому пошук шляхів розвитку податкової системи стає важливим як в контексті досягнення фінансової та адміністративної спроможності територіальних громад, так і на рівні держави.

Одним з найбільш потужних джерел доходів місцевих бюджетів у всьому цивілізованому світі і найбільш розповсюдженими виступають майнові податки. Податкова реформа-2015 внесла суттєві зміни у майнове оподаткування України. Новий податок на майно тепер консолідує три податки: податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки; транспортний податок і плату за землю.

Дослідивши теоретичне підґрунтя становлення та розвитку майнового оподаткування та економічну сутність оподаткування майна, визначено, що ступінь розвитку та ефективності справляння майнових податків, як у всьому світі, так і в Україні обумовлюється сутністю та взаємозв'язком свободи підприємництва та вибору, ринковою системою цін, регулюючою роллю держави у даному питанні та особистим мотивуванням поведінки.

Проаналізувавши досвід деяких країн у сфері майнового оподаткування дійшли висновку, що на теренах держави варто застосовувати комбіновану методику з урахуванням напрацювань ряду країн, а не методику конкретної держави. Світовий досвід переконливо свідчить, що податки ресурсномайнової групи є найпоширенішими у розвинених країнах і становлять вагомий фінансовий фундамент економічного розвитку у контексті бюджетної децентралізації. Тому Україна повинна пильно слідкувати за досягненнями різних країн у розрізі оподаткування майна та реалізувати їх прогресивні методи та фіскальний досвід.

Оцінивши роль майнових податків у виконанні доходів місцевих бюджетів України визначено, що з запровадженням фінансової децентралізації в Україні в останні роки, за перспективний напрям береться саме посилення оподаткування майна, адже аналіз показав, що за останні роки надходження до місцевих бюджетів у розрізі майнових податків набувають стабільної тенденції до зростання. Також, оцінка фіскальної ефективності справляння земельного податку показала, що реформування земельних відносин має позитивні податкові наслідки для держави, оскільки значно розширює податкову базу операцій, які мають відношення до володіння, використання та продажу земельних ділянок.

Проаналізувавши майнове оподаткування Одеського регіону, побачили, що за останні роки спостерігаємо позитивні тенденції надходжень від майнових податків до бюджету. В структурі місцевих податків особлива роль належить платі за землю, єдиному податку та податку на нерухоме майно відмінне від земельної ділянки.

На збільшення надходжень від плати за землю в Одеському регіоні вплинуло врегулювання орендних відносин, введення обмежень щодо надання пільг для певних категорій платників та збільшення ставки земельного податку на окремі земельні ділянки.

З введенням транспортного податку, який належить до майнових податків, у бюджет Одещини почали надходити більші суми. Це збільшення відбулось завдяки застосуванню нового механізму адміністрування податку.

Для ефективного оподаткування нерухомого майна необхідно дотримуватись наступних умов: забезпечення бюджетної самодостатності території; створення стимулу для ефективного володіння нерухомістю; податок на нерухомість є показником інвестиційної привабливості території; соціальна захищеність потенціальних платників. Податок на майно виконує не тільки фіскальну роль, наповнюючи дохідну базу бюджетів органів місцевого самоврядування, а й впливає на формування структури особистої власності громадян. Підвищення або зниження ставок податку на майно, надання різного роду пільг дозволяє зменшити майнову диференціацію населення.

Отже, реформування оподаткування майна в Україні має бути спрямоване не лише на зростання його фіскальної ролі, що є важливим напрямком в умовах децентралізації, а й на врахування економічних, соціальних та екологічних складових податку на майно.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бабій К. Основні проблеми та шляхи удосконалення механізму справляння земельного податку / К. Бабій // Економічний і соціальний розвиток України в XXI столітті : національна візія та виклики в глобалізації: зб. тез доп. XII Міжнар. наук.-практ. конф. молодих вчених [м. Тернопіль, 2627 берез. 2015 р.] / редкол. : Л. П. Амбрик, В. А. Валігура, О. М. Войтенко, С. М. Галешук [та ін.] ; відп. за вип. Т. Я. Маршалок. - Тернопіль : ТНЕУ, 2015. – С. 122-123.
2. Бак Н.А. Місцеве оподаткування в Україні: стан і перспективи посилення дієвості / Н.А. Бак // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2017. – № 1 (29). – С. 12-25.
3. Бюджетний кодекс України. Кодекс No 2456-VI від 8.07.2010. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
4. Волохова І.С. Місцеві податки та збори в доходах місцевих бюджетів України: наслідки проведених реформ / І.С. Волохова // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. – 2015. – С. 51-54.

5. Габрись О., Шолкова Т. Переваги та недоліки майнового оподаткування в Україні//Національний юридичний журнал: теорія і практика. 2018 №3.-. С70-73.
6. Галамай Р. Я. Шляхи підвищення ефективності справляння податків до бюджетів територіальних громад на основі податкового менеджменту. Регіональна економіка. 2020. №4. С. 86-92
7. Данилишин В.І., Стефанків О.М., Ціжма О.А.. Транспортний податок: зарубіжний досвід та українські реалії / В.І. Данилишин, О.М. Стефанків, О.А. Ціжма // МНУ ім. В.О. Сухомлинського. – 2015. – №3. – С. 702-705.
8. Долга Г. В. Проблеми майнового оподаткування в Україні// Формування ринкових відносин. - 2013. - №1 (140).
9. Джерела доходів місцевих бюджетів. 2019 рік. Центральний офіс реформ при Мінрегіоні. Національний проект «Децентралізація». 16 с.
10. Дмитрів В. Економічна сутність та роль майнових податків в Україні// Світ фінансів 1(66)/2021.- С201-209
11. Досвід зарубіжних країн в оподаткуванні земельних ресурсів. URL: https://journal.safbd.ru/sites/default/files/articles/journal_sfs_safbd_2017-2.9.pdf (дата звернення:06.05.2021)
12. Дубровський В.І., Черкашин В.В. Як удосконалити податок на нерухоме майно в Україні? / В.І. Дубровський, В.В.Черкашин // Європейський інформаційно-дослідницький центр. – Київ, 2016.
13. Зубко Г. Кошти на розвиток в регіонах є, тепер потрібні якісні проекти. 2016. URL: <http://www.minregion.gov.ua/press/news/koshti-na-rozvitok-vregionah-ye-teper-potribni-yakisni-proekti-gennadiy-zubko/>
14. Купріянов В. А. аналіз зарубіжного досвіду оподаткування об'єктів нерухомості. URL: <http://elib.sfu-kras.ru/bitstream/handle/2311/8103/s005-184.pdf?sequence=1> (дата звернення: 06.09.2021)

15. Лайко О. І. Податкові важелі підтримки соціально-економічного розвитку територіальних громад. Економічний журнал Одеського політехнічного університету, 2 (2), 2017. С. 26-32.
16. Луніна І.О. юджетна децентралізація в Україні в контексті європейських тенденцій. Збірник наукових праць Університету державної фіскальної служби України. 2016. №2. С. 155-171.
17. Луніна І.О. юджетна децентралізація: цілі та напрями реформ. Економіка України, № 11 (636). 2014. С. 61-75.
18. Луценко С.І., Гогулінський В.В. Моніторинг фіскальної ролі майнового оподаткування в Україні. Ефективна економіка №17.2020.
19. Малініна Н. М. Особливості побудови системи майнового оподаткування в Україні. Інноваційна економіка. 2013. № 2. С. 309–313.
20. Мартиненко В. П. Зарубіжний досвід становлення майнового оподаткування / В. П. Мартиненко // Актуальні проблеми розвитку економіки регіону: Науковий збірник Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника , 2014. – Вип. 10. – С. 3-7.
21. Мартинюк І.В., Богатирьова Є.М. Місцеве оподаткування в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку//Економіка і держава №6 2019С.27-31
22. Мельник А. Еволюція оподаткування нерухомого майна в Україні та світі. Економічна наука/Національний університет ДПС України 2014.24с. 23.
- Опольська В. Проблеми оподаткування власності України / В. Опольська // Фіскальна політика України в умовах євроінтеграційних процесів: зб. тез доп. ІХ Веукр. наук.-практ. студ. конф. [м. Тернопіль, 25 листоп. 2016 р.] / редкол. : А. І. Крисоватий, О. М. Десятнюк, А. І. Луцик [та ін.]; відп. ред. А. І. Луцик. - Тернопіль : Вектор, 2016. - С. 95-97.
24. Офіційний сайт Міністерство фінансів України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.mof.gov.ua/uk>

25. Патицька Х., Коваль М. Практичні аспекти формування спроможних територіальних громад в умовах адміністративно-фінансової децентралізації: ризики та шляхи їх нівелювання. Проблеми економіки, 1 (43), 2020. С. 113-123.
26. Пігуль Н.Г., оярко І.М., Люта О.В. Європейський досвід формування доходів місцевих бюджетів. Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2012. № 5 (192), т.2. С. 138-142.
27. Податковий кодекс України - No 2755-VI / Верховна Рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon2.rada.gov.ua>.
28. Податок на нерухомість в Німеччині. URL: <http://pilschikov.ru/nalog-nanedvizhimost-v-germanii/> (дата звернення:06.10.2021)
29. Податки в США. URL: <https://olegblog.com/taxes/> (дата звернення:26.09.2021).
30. Портал відкритих даних Одеської області. Одеська обласна державна адміністрація [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://odesa.opendata.ua>.
31. Проць Н. В. Формування податкових надходжень місцевих бюджетів в контексті бюджетної децентралізації. Фінансовий простір. 2015. № 1. С. 221229.
32. Раделицький Ю. О., Галамай Р. Я., Симанич Н. . Імплементация досвіду ефективного адміністрування майнових податків розвинених країн у вітчизняну практику. Економіка і держава. 2019. №1. С. 68-72.
33. Раделицький Ю.О. Місцеві бюджети в умовах поглиблення фінансової децентралізації в Україні: монографія. Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2018. 312 с.
34. Раделицький Ю.О., Пелехатий А.О. Напрямки оптимізації податкових механізмів наповнення місцевих бюджетів України в умовах децентралізації. Формування ринкових відносин в Україні: зб. наук. пр. Київ, 2018, №12. С. 45-

52.

35. Розвиток земельного оподаткування Україна. URL:
https://journal.safbd.ru/sites/default/files/articles/safbd-2007-2_56-6.pdf

36. Розвиток бюджетної децентралізації в Україні : наукова доповідь / за ред. д-ра екон. наук І.О. Луніної. ДУ «Ін.-т екон. та прогнозів. НАН України». К., 2016. 70 с.

37. Сибірянська Ю. В. Система майнового оподаткування в Україні: ефекти реформування та напрямки оптимізації / Ю. В. Сибірянська, О. Ю. Кондратюк // Економіка: теорія та практика. - 2015. - № 1. - С. 55-64.

38. Стратегії розвитку Одеської області на період 2021-2027 роки// <https://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2020/05/strategiya-rozvytkuodeskoyi-oblasti-na-period-2021-2027-roky.pdf>

39. Територіальний розвиток та регіональна політика в Україні: актуальні проблеми, ризики та перспективи адміністративно-фінансової децентралізації. ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України». Львів, 2017. 120 с.

40. Юрій С. І., Крисоватий А. І., Кошук Т. В. Сучасні тенденції розвитку європейського оподаткування та новітня парадигма податкової політики в Україні : монографія. Тернопіль: Тернопільський національний економічний університет, 2010. 292 с.

41. Як виконувалися місцеві бюджети у 2020 році - експертний аналіз// <https://decentralization.gov.ua/news/13249?page=2>

42. Ямпольський В. Податок на нерухомість – 2014 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://blog.liga.net/user/vyampolskyy/article/13293.aspx>

43. Gediminas Davulis Development of Local Municipality Taxes and Principles of Fiscal Policy in Lithuania / G. Davulis, K. Peleckis // American International Journal of Contemporary Research, 2013 - Vol. 3 №. 8, p. 38-50

44. <https://www.epravda.com.ua/publications/2021/03/4/671609/>
45. <https://www.mof.gov.ua/uk>

ДОДАТКИ

Додаток А

Які автомобілі підлягають оподаткуванню транспортним податком у 2021 році?

Aston Martin		DBS Superleggera (5,2 л.) DBX V8 (4,5 л.) V12 DB11 (5,2 л.) V8 DB11 (4,0 л.) V8 Vantage (4,0 л.)	
Audi		RS 7 Sportback (4,0 л.) RS 6 Avant (4,0 л.) S8 70 TFSI quattro (4,0 л.) RS Q8 (4,0 л.)	
Bentley		Bentley New Continental GT V8 (4,0 л.) New Flying Spur (6,0 л.) New Bentayga (4,0 л.) Continental GT W12 (6,0 л.) Continental GT V8 (4,0 л.)	
BMW		5 серії Седан M5 (4,4 л.) 7 серії (3,0 л., 4,4 л., 6,5 л.) 8 серії (3,0 л., 4,4 л.) X3 (3,0 л.)	X4 (3,0 л.) X5 (4,4 л.) X6 (4,4 л.) X7 (3,0 л.*, 4,4 л.)
Cadillac		Escalade (6,2 л.)	
Chevrolet		Corvette (6,2 л.), Suburban (5,4 л.)	
Ferrari		488 (3,9 л.) 812 (6,5 л.)	
Jaguar		F-Type (3,0 л., 5,0 л.)	
Lamborghini		Huracan (5,2 л.) Aventador (6,5 л.) Urus (4,0 л.)	
Land Rover		Range Rover (2,0 л.***, 3,0 л.*, 4,4 л.*, 5,0 л.) Range Rover Sport (2,0 л.***, 3,0 л., 4,4 л.*, 5,0 л.)	
Lexus		LX 450d (4,5 л.*) LX 570 (5,7 л.) LC 500 (5,0 л.)	
Maserati		Levante (3,0 л.) Quattroporte (3,0 л.) GranTurismo (4,2 л., 4,7 л.) GranCabrio (5,0 л.)	
Mercedes-Benz		E 63 (4,0 л.) G 350 (3,0 л.*) G 400 (3,0 л.*) G 500 (4,0 л.) G63 AMG (4,0 л.) GLS (4,0 л.), Maybach (4,0 л.)	GLE 63 (3,0 л.) AMG GT (3,0 л., 4,0 л.) S 350 (3,0 л.*) S 400 (3,0 л.*) S 500 (3,0 л.) S 450 (3,0 л.) S 63 (5,5 л.)
Porsche		911 Carrera (3,0 л., 3,7 л.), Taycan*** Panamera (2,9 л., 2,9 л.***, 4,0 л., 4,0 л.***) Macan Turbo (2,9 л.) Cayenne (2,9 л., 3,0 л., 3,0 л.***, 4,0 л., 4,0 л.***)	
Rolls-Royce		Phantom (6,7 л.) Wraith (6,6 л.) Dawn (6,6 л.) Cullinan (6,6 л., 6,7 л.)	
Tesla		Model X***	

* дизель
** гібрид
*** електро

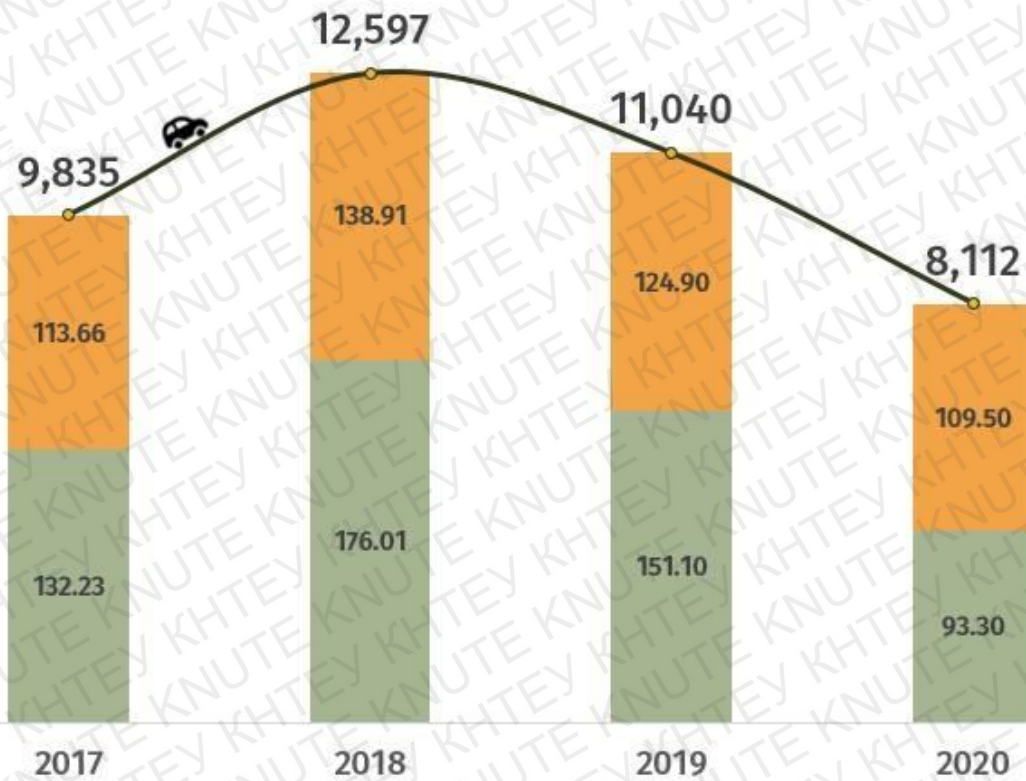
Місцеві податки та збори

Протягом 2020 року ДПС
забезпечила надходження

31,7 млрд грн

Скільки транспортного податку заплатили українці?

— Юридичними особами, млн грн

— Фізичними особами, млн грн

— Кількість авто, з яких заплатили податок, шт.

Джерело: ДПС, Мінекономрозвитку